

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Tilvenning for de yngste barna i
barnehagen

Adaption for the youngest children in
kindergarten

Kandidatnummer: 178

BLUBACH 2018/19

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Barnehagelærerutdanning

Innleveringsdato: 30.05.19

Antall ord: 9026

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.

English summary

Title: Adaption for the youngest children in kindergarten	
Author: Candidate number 178	
Year: 2019	Pages: 33
Keywords: Attachment Adaption Primary Contact Parental cooperation	
Summary: In this bachelor thesis I investigate the adaptation period of the youngest children in kindergarten. My research question is ‘What can the nursery school staff do to ease the adaptation period for the youngest children (1-3 years)?’ The number of very young children in nursery schools is increasing. Having sound knowledge of the adaptation period and attachment among the youngest is essential to dealing with children and parents in the best possible way. I have chosen to focus on attachment, the settling process, primary contact and cooperation with parents. Through qualitative interviews I have gathered empirical data from two different kindergartens where I have asked how they work with the adaptation period in the toddler units. My findings are then discussed in relation to relevant theory before I give a summary of the most important answers to my research question ‘What can the nursery school staff do to ease the adaptation period for the youngest children (1-3 years)?’	

Forord

Tre år på barnehagelærerutdanningen på høgskolen på Vestlandet, avdeling Bergen er over og jeg skal nå levere min siste oppgave. Det har vært tre spennende, utfordrende, lærerike og gode år. Først vil jeg starte med å takke min flotte veileder Grete Karin Nordvik for god veiledning og for alle beroligende ord under oppgaveskrivingen.

Jeg vil i tillegg takke informantene mine for at de var villig til å stille til intervju og at de hadde forberedt seg godt i forkant. Informantene har gitt meg god innsikt i hvordan dem legger til rette for at de yngste barna får en best mulig start i barnehagen. Jeg er takknemlig for at jeg har vært så heldig å få mulighet til å lytte til deres erfaringer, meninger og tanker rundt tema tilvenning.

Videre vil jeg takke familie og venner for deres tålmodighet og støtte i denne hektiske skriveperioden. Helt til slutt ønsker jeg å takke mine medstudenter for tre fine år på høgskolen.

Tusen takk alle sammen!

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	5
1.1 Problemstilling	6
1.2 Begrepsavklaring	6
1.3 Oppgavens oppbygning.....	6
2. Teori	7
2.1 Tilknytning	7
2.1.1 Bowlby	8
2.1.2 Trygg og utrygg tilknytning	9
2.2 Tilvenning.....	9
2.3 Primærkontakt	10
2.4 Foreldresamarbeid.....	11
3. Metode	13
3.1 Valg av metode.....	13
3.2 Valg av informanter	14
3.2 Det kvalitative intervjuet	14
3.3 Feilkilder og kildekritikk	15
3.5 Etske hensyn.....	16
4. Resultater.....	16
4.1 Tilknytning.....	17
4.2 Tilvenning.....	19
4.3 Primærkontakt	22
4.4 Foreldresamarbeid.....	23
5. Drøfting.....	24
5.1 Tilknytning.....	25
5.2 Tilvenning	26
5.3 Primærkontakt.....	27
5.4 Foreldresamarbeid.....	28

5.5 Oppsummering.....	29
6. Avslutning.....	30
7. Litteraturliste.....	31
8.Vedlegg	32
8.1Samtykkeerklæring for intervju til bacheloroppgave	32
8.2 Intervjuguide.....	33

1. Innledning

I denne bacheloroppgaven ønsker jeg å undersøke hvordan barnehager jobber med tilvenning hos 1– 3 åringene i barnehagen. I løpet av mine tre år som barnehagelærerstudent på Høgskolen på Vestlandet så har jeg savnet mer undervisning og mer informasjon om oppstart og tilvenning i barnehagen. Det var satt av kun en undervisningstime til dette tema siste året, som er altfor lite etter min mening. Når jeg er ferdig utdannet om ikke så lenge så håper jeg å få jobb som pedagogisk leder i en barnehage. Før eller siden så må jeg ta ansvar for tilvenningsperioden til småbarn i barnehagen, og da ønsker jeg å ha mest mulig kunnskap om hvordan jeg skal sørge for at disse barna får en best mulig start i barnehagen.

Tilvenning er et tema som er blitt mer aktuelt den siste tiden, ettersom barn i dag begynner i barnehagen i en mye tidligere alder enn det som var normalt før i tiden. For et par tiår siden var det ikke normalt at ett og toåringer gikk i barnehagen. Den dag i dag går 82,5 % av norske barn i 1-2 års alderen i barnehagen (Statistisk Sentralbyrå, 2018). Da er det viktig at de ansatte har nok kunnskap om barn i denne aldersgruppen.

Formålet med denne bacheloroppgaven er å drøfte hvordan personalet kan bidra til å gi de yngste barna en best mulig tilvenningsperiode i barnehagen. Jeg ønsker å tilegne meg mer kunnskap om tema slik at jeg kan ta med meg dette videre når jeg skal ut i arbeid. Jeg håper at oppgaven min kan bidra til at andre barnehagelærerstudenter og ansatte i barnehagen vil få økt kunnskap om tema og føle seg mer trygg på at de har den kompetansen som trengs for å gi 0-3 åringene en god start i barnehagen.

1.1 Problemstilling

Med utgangspunkt i det som er nevnt over har jeg formulert en problemstilling.

«Hvordan kan personalet i barnehagen, legge til rette for at de yngste barna (1-3 år) får en best mulig start i barnehagen?»

1.2 Begrepsavklaring

I min problemstilling har jeg brukt begrepene personalet og best mulig start. Ut ifra min problemstilling vil jeg finne ut hvordan hele personalet kan legge til rette for en god tilvenning for de yngste barna i barnehagen. I oppgaven har jeg valgt å ikke begrense det til kun hva den pedagogiske lederen på avdelingen bør gjøre. Jeg ønsker å ha fokuset på hele personalet.

Et annet sentralt begrep i problemstillingen min er «en best mulig start». Dette tar utgangspunkt i begrepet tilvenning. Tilvenning det vil si den overgangen og den tidsperioden barn opplever når de skal begynne i barnehagen for første gang. De skal tilvennes til en helt ny verden og en helt ny hverdag. De skal komme inn i rutiner, bli kjent med mange nye mennesker og bli vant til å være noen timer uten foreldrene i hverdagen.

1.3 Oppgavens oppbygning

Denne oppgaven består av en innledning, teoridel, resultater, drøfting og til slutt kommer det en avslutning. Oppgaven starter med en innledning der jeg aktualiserer tema og gir en begrunnelse for mitt valg av tema. I denne delen skal jeg også forklare noen sentrale begreper som jeg har valgt å bruke i oppgaven, dette gjør jeg fordi det gjør det lettere for deg som leser å forstå helheten på oppgaven.

Teoridelen inneholder relevant teori som passer til min problemstilling. Jeg har valgt å avgrense oppgaven til å handle om tilvenning, for så å trekke inn tilknytning, foreldresamarbeid og primærkontakt som en sentral del av denne prosessen. Bowlby (2009), Drugli (2014), Broberg m.fl (2014) og Abrahamsen (2015) blir trukket frem som sentrale teoretikere i denne oppgaven som vil belyse tema for valgt problemstilling.

I metoddelen starter jeg med å forklare valg av metode. Videre presenteres valg av intervjupersoner, det kvalitative intervjuet, feilkilder og feilkritikk. Til slutt vil jeg se på etiske hensyn i forhold til forskning.

Deretter fortsetter jeg med resultater der funn fra intervjuene blir presentert. Etter dette kommer drøftingen der jeg drøfter resultatene i lys av teorien. Helt til slutt legger jeg frem en avslutning der jeg vil se på mine funn og knytte dem opp mot problemstillingen min.

2. Teori

2.1 Tilknytning

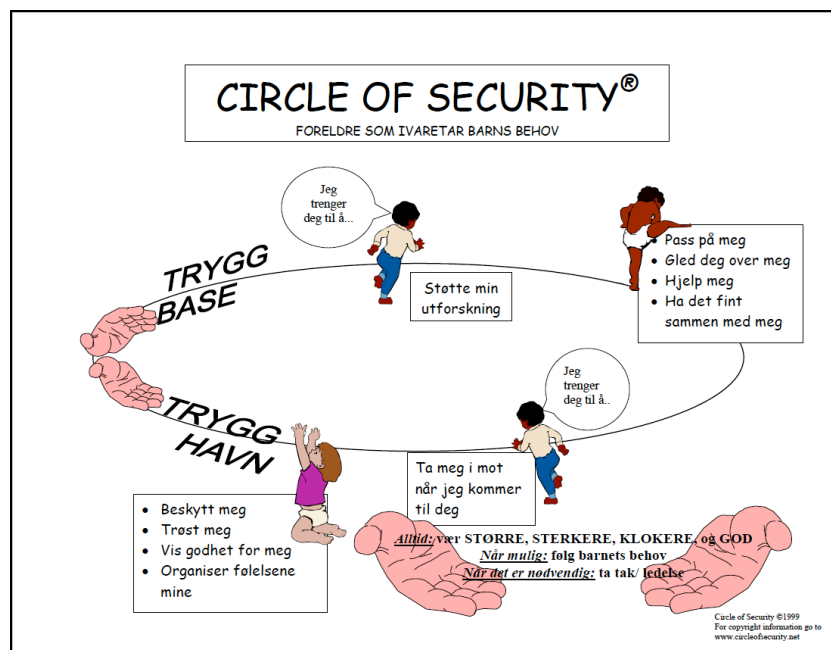
Begrepet tilknytning fremhever den betydningen av noe mindre som henger sammen med og som også er avhengig av noe større (Broberg et al., 2014, s.34). Samspillet mellom omsorg og tilknytning spiller inn her.” Samspillet omfatter forelderens, eller en annen omsorgspersons, vilje og evne til å støtte barnets behov for både å få beskyttelse, trøst og trygghet i utsatte situasjoner og for å få utforske verden under rimelig sikre betingelser, når dette er mulig” (Broberg et al., 2014, s.34). Tilknytningen dannes litt etter litt i løpet av barnets første leveår. ”Det er en relasjonsspesifikk prosess mellom foreldre og barn som smått om senn resulterer i et spesifikt psykologisk «bånd» dem imellom” (Broberg et al., 2014, s.34). Ut ifra dette kan vi si at tilknytning kan se forskjellig ut på bakgrunn av det faktum at mennesker er ulike.

Tilknytning handler om nære følelsesmessige relasjoner, slik som familie, venner og kjærlighetsrelasjoner. Det disse relasjonene har til felles er at de blant annet varer over lengre tid, har følelsesmessig betydning for individet og at personene søker nærhet til hverandre (Brandtzæg et al., 2013, s.34). Tilknytning handler om trygghet og nærhet, men det handler også om å hjelpe barn med de vanskelige følelsene og det å støtte dem når de skal leke og utforske (Brandtzæg et al., 2013, s. 15). Et lite barn har behov for både nærhet og trygghet. Man må støtte barna i utforskning og lek, men man må også hjelpe dem med vanskelige følelser (Psykologforeningen, 2018).

I løpet av de siste 50-60 årene har vi ved hjelp av utviklingspsykologien sett at tilknytningens funksjon handler om langt mer enn den fysiske tryggheten: Nærhet til trygge voksne er avgjørende for barns psykologiske utvikling (Brandtzæg et al., 2013, s. 16). Barn utvikler seg psykologisk gjennom den nære relasjonen til omsorgspersonene og de får en erfaring av hvordan de selv er som sosialt individ.

Barn har et medfødt tilknytningsbehov. Barn søker etter omsorg og beskyttelse fra de nære voksne (Brandtzæg et al., 2013, s. 17). Alle barn har to grunnleggende behov, disse er tilknytning og utforskning. Disse to behovene henger tett sammen og er avhengig av hverandre. Et barn er nødt til å føle seg trygg og beskyttet før det våger å begynne å utforske omverden rundt seg. Her kan vi se på trygghetssirkelen. Trygghetssirkelen bygger på mange års forskning på tilknytning og den viser klart og tydelig hvordan de ulike grunnleggende behovene henger sammen (Brandtzæg et al., 2013, s. 18). Trygghet er det viktigste for et lite barn (Psykologforeningen, 2018).

Figur 1 Trygghetssirkelen, her hentet fra psykologforeningen, 2018.

2.1.1 Bowlby

John Bowlby (1907-1990) blir betraktet som tilknytningsteoriens opphavsmann. Mot slutten av 1940-tallet ble han kontaktet av Verdens Helseorganisasjon (WHO) for å bidra med kunnskap om hjemløse barn og hva som burde gjøres for å forbedre situasjonen deres. I rapporten «Maternal care and mental health» la Bowlby vekt på at foreldrene har stor betydning for barnets utvikling og at det er en risiko forbundet med tidlig separasjon og det å drive å bytte på omsorgspersoner. Denne risikoen gjelder alle barn, men spesielt for barn yngre enn tre år (Bowlby, 1973) referert i Broberg et al., 2014, s. 35).

John Bowlby (1994) definerer tilknytning som “De emosjonelle bånd som knytter barnet til sine omsorgspersoner over tid og sted” (Bowlby, 1994) referert i Abrahamsen, 2015, s. 78).

2.1.2 Trygg og utrygg tilknytning

Det som gjør den følelsesmessige relasjonen til en tilknytningsrelasjon, er det faktum at vedkommende søker trøst, beskyttelse og trygghet hos tilknytningspersonen (Broberg et al., 2014, s. 37). For at barnet skal få en trygg tilknytning krever dette at barnet får trygghet og beskyttelse fra den voksne når barnet søker den voksnes nærhet. Utrygg tilknytning vil da altså si at barnet søker nærhet til den voksne, men den voksne gir ikke en følelse av trygghet og beskyttelse. Her er det viktig at man tenker over at barn og foreldre er tilknyttet hverandre på ulike måter. Broberg et al., (2014, s.37) hevder at det barnet knytter seg til foreldrene som er større og sterkere, for å få trygghet og beskyttelse. Forelderen svarer med å utvikle et følelsesmessig bånd til barnet for å gi det beskyttelse.

2.2 Tilvenning

Broberg et al., (2014, s.131) hevder at tilvenningen har tre formål:

1. Å venne barnet til det nye miljøet
2. Å gi barnet en sjanse til å bli tilstrekkelig godt kjent med minst én pedagog, slik at denne kan fungere som en erstatning for foreldrene i den tiden da foreldrene er på arbeid.
3. Å venne barnet til å klare seg flere timer i strekk uten foreldrene og i stedet benytte seg av pedagogen for å sette tilknytningssystemet i hvilemodus og kunne engasjere seg i lek og utforskning

Små barn har mange positive effekter av å begynne i barnehage, sånn som utvikling av sosiale evner og kognitive ferdigheter. Opphold i barnehage kan føre til stressreaksjoner for noen barn. Stressreaksjoner behøver ikke å være negative, men det er funnet en sammenheng mellom blant annet langvarige forhøyet stressnivå og et mindre velfungerende immunsystem (Lisonbee mfl.2008; Zmiri mfl. 2011) referert i Broberg et al., 2014, s.131).

Det er mange ulike faktorer som spiller inn på hvordan tilvenningen utformes i ulike barnehager. Disse faktorene kan handle om pedagogers og foreldres ønsker, men de kan også handle om barnehagens organisering. Lange tilvenningsperioder kan være problematisk både for foreldre og barnehagen. Foreldre har ofte ikke mulighet til å bruke flere uker vekke fra jobben og barnehagen har ofte mange nye barn som skal tilvennes samtidig.

I de fleste barnehager er det normal praksis å velge en pedagog/barnehagelærer som barnet og familien skal ha mest kontakt med den første perioden. Noen barnehager velger å ikke ha en spesiell kontaktperson. Disse barnehagene har fokus på at alle de ansatte på avdelingen skal delta i tilvenningen av barna. Dette er nok fordi dem ønsker at barna skal følge seg trygg på alle i personalgruppen fra starten av.

Broberg et al., (2014, s.137) hevder at det er åpenbart at barnet i første rekke har behov for å føle seg trygt med én spesifikk pedagog i barnehagen, for så gradvis å bli i stand til å knytte seg til de andre pedagogene. Små barn har behov for nære følelsesmessige relasjoner og da er det best for dem å forholde seg til en primærkontakt den første tiden.

Målet med tilvenningen er at barnet ut fra sine egne forutsetninger skal få venne seg til miljøet, bli kjent med pedagogen og lære å bruke pedagogen som en midlertidig tilknytningsperson, slik at barnets tilknytningssystem ikke aktiveres mer enn i korte stunder i løpet av dagen. Foreldrene og pedagogen har et felles ansvar for å tolke barnets behov og reaksjoner i løpet av tilvenningen og for å tilpasse lengden på tilvenningen ut fra barnets beste (Broberg et al., 2014, s.141). Det kan være nyttig for personalet å observere barn og foreldre sammen, på denne måten kan personalet bli lettere kjent med barnet (Drugli, 2017, s.135). Her er det viktig at de ansatte i barnehagen bruker tilvenningsperioden til å bli godt kjent med barn og foreldre.

2.3 Primærkontakt

Barn trenger pedagoger som er fysisk og følelsesmessig til stede, og som kan gi barna erfaringer av å få tilstrekkelig og pålitelig hjelp, slik at de kan gå ut i leken med nysgjerrighet og samtidig være sikre på at det finnes «en trygg havn» å vende tilbake til når det føles farlig, eller når de trenger følelsesmessig påfyll (Broberg et al., 2014, s.170).

Primærkontakt er en ordning der barnet kan få anledning til å knytte seg til bare en voksen når det starter i barnehagen. I de fleste barnehager er det normal praksis at barna har møtt primærkontakten før de begynner i barnehagen. Det kan være lurt at foreldrene får tilsendt et bilde av primærkontakten til barnet deres slik at de kan vise barnet bilde med jevne mellomrom før oppstarten i barnehagen (Drugli, 2017, s.134).

De første dagene bør barnet, foreldrene og primærkontakten tilbringe mest mulig tid sammen. Det er ikke bare barna som skal bli trygge ved barnehageoppstarten, dette gjelder også

foreldrene. Primærkontakten må være tilgjengelig for foreldrene og gi dem informasjon og støtte. De ansatte bør informere foreldrene om hvor viktig rollen deres er for at barnet skal føle seg trygg og klare å etablere en god og trygg relasjon til en ny voksen (Drugli, 2017, s.134). Primærkontakten ønsker å gi både barn og foreldre en best mulig start i barnehagen.

2.4 Foreldresamarbeid

”Ingen betyr mer for barns trivsel og utvikling enn foreldrene, selv når barna er mye i barnehagen” (Drugli, 2017, s.99). Derfor er det viktig at barnehagen har et godt samarbeid med foreldrene. Barnehagen bør vise interesse for hvilke erfaringer barnet har tilegnet seg og hvordan barnet har det hjemme. De ansatte må sørge for at foreldrene får god informasjon slik at de er oppmerksom på hvilke forventninger barnehagen har til dem. ”Åpen kommunikasjon om barnets behov når det begynner i barnehagen, er som oftest nøkkelen til oppstarten av et godt samarbeid ” (Drugli, 2017, s.101). Foreldre er ulike og vil reagere forskjellig når barnet deres skal begynne i barnehagen. For noen foreldre vil det være vanskelig å forlate barnet, mens andre foreldre vil ikke ta det så tungt. Her er det viktig at personalet møter foreldrene der dem er og gir dem den støtten de har behov for der og da.

Både foreldrene og personalet har et ansvar for at barna sin hverdag skal henge sammen (Drugli, 2017, s.101). Her kan det være greit med en blanding av spontanitet og dialoger der man sikrer både helhet og en god flyt. De yngste barna i barnehagen, har behov for mye tid sammen med støttende og tilgjengelige foreldre når de kommer hjem fra barnehagen og i helgene (Drugli, 2017, s. 103). Her er det viktig at personalet informerer foreldre om at det kan være krevende for et barn å være i barnehagen. Det er barnehagen som har hovedansvaret for å etablere et godt samarbeid med hjem og foreldre (Drugli, 2017, s.104). Det er ikke alle barn som er klar for en aktiv ettermiddag hjemme etter en hektisk dag i barnehagen. Her er det viktig at de ansatte informerer om dagen og hva barnet har gjort.

”Forskning har dokumentert at det er en sammenheng mellom kvaliteten på samarbeidet mellom personalet og foreldre og hvorvidt barnet finner seg godt til rette i barnehagen ” (Clarke- Steward og Allhusen, 2005; Shpancer, 2002) referert i Drugli, 2017, s.104). Har personalet og foreldrene god kontakt så vil dette virke positivt inn på forholdet mellom barn og personale. Alle barn skal ha det godt i barnehagen, uavhengig av personalet sitt forhold til foreldrene.

Det kan være en god idé å sende foreldrene hyggelig og enkel informasjon om barnehagen, avdelingen, rutiner og litt om dem som jobber der før oppstart (Drugli, 2017, s.110). Dette kan føre til at foreldrene føler seg tryggere når de kommer til barnehagen for første gang. En fin måte å bli bedre kjent på, er hvis barnet og foreldrene kommer på besøk til barnehagen før oppstart (Drugli, 2017, s.110). For de aller fleste vil dette føles som en trygg måte å starte samarbeidet mellom barnehage og hjem. Personalet bør sørge for at foreldrene opplever seg selv som en gjensidig samarbeidspartner med personalet (Drugli, 2017, s.111). For nye foreldre i barnehagen kan det være vanskelig å vite hva de kan forvente av samarbeid med barnehagen. Det kan være lurt å ta en felles avklaring av forventninger og hva de ulike partene tenker at dette samarbeidet bør omfatte. Personalet må være tydelig på hvilke forventninger de har til foreldrene og forklare dem hvorfor de har disse forventningene til dem.

3.Metode

3.1 Valg av metode

I denne bacheloroppgaven valgte jeg på bakgrunn av problemstillingen min: ”Hvordan kan personalet i barnehagen, legge til rette for at de yngste barna (1-3 år) får en best mulig start i barnehagen?” å gå for den kvalitative metoden som forskningsmetode. Metode handler om hvordan man bør gå frem for å skaffe eller etterprøve kunnskap (Dalland, 2017, s. 51). Jeg ønsker å finne ut hvordan vi som voksne i barnehagen kan legge til rette for en god tilvenning. På bakgrunn av problemstillingen så vil ikke den kvantitative forskningsmetoden gi meg den kunnskapen jeg trenger. Et spørreskjema med tall gir meg mindre enn det å ha utfyllende spørsmål i et åpent intervju. Jeg har derfor valgt å ta i bruk den kvalitative metoden. Med den kvalitative metoden fikk jeg mulighet til å gå i dybden og få et innblikk i hva informantene mine mener er viktig for å skap en god tilvenning i barnehagen. Jeg gikk for et åpent intervju med hver av informantene. Et intervju kan forklares som en samtale som har struktur og en viss hensikt (Kvale & Brinkmann, 2015, s.22). Når man skal ha intervju må man være oppmerksom på at man skal både spørre og lytte til det informanten har å si. Selve tema for intervjuet det bestemmes og gis av intervjueren. Den som intervjuer skal følge opp intervjupersonenes svar på en kritisk måte (Kvale & Brinkmann, 2015, s.22).

Målet med dybdeintervju er å få til en relativ fri samtale som skal kretse rundt et spesifikt tema som er bestemt på forhånd (Tjora, 2017, s. 113). Jeg ønsket å skape en fri samtale slik at jeg fikk større innblikk i hvordan barnehagene jobber med tilvenning. Vi bruker i hovedsak dybdeintervjuer når man ønsker å studere holdninger, erfaringer og meninger (Tjora, 2017, s.114). Jeg ville høre hvilke retningslinjer de bruker og hvilke kunnskaper de mener er med på å tilrettelegge for en best mulig tilvenning. Jeg prøvde å skape en mest mulig avslappet stemning og satt av god tid. Jeg forsøkte å få informantene til å reflektere over sine meninger og erfaringer rundt tema (Tjora, 2017, s.113). Dette gjorde at jeg fikk et bedre innblikk i hva de ulike barnehagene mener om tilvenning og hvordan de praktiserer det i sine barnehager.

3.2 Valg av informanter

Jeg valgte å bruke mine kontakter og tenkte nøye igjennom hvem jeg synes har mye kunnskaper og erfaringer innenfor temaet jeg har valgt. Valget mitt falt på en barnehagelærer og en pedagogisk leder. Disse to har gitt meg et godt inntrykk i løpet av praksisperiodene mine, og jeg følte at disse kunne gi meg nyttig informasjon om emnet. Jeg har tenkt nøye igjennom om jeg burde velge barnehager jeg har hatt praksis i eller ikke. Valget mitt falt på å bruke de barnehagene der jeg fikk god kontakt med personalet og der jeg lærte mye av å observere dem i samspill med barna. Jeg er fornøyd med valget mitt og synes ikke at det har vært noe problem å skille mellom profesjonelt og privat.

Informant 1 er pedagogisk leder i en privat barnehage. Hun er for øyeblikket på storbarnsavdeling, men har mye erfaring fra flere perioder på småbarnsavdeling. Hun har jobbet i barnehage i 12,5 år. Mye erfaring fra både liten og stor avdeling. Hun har jobbet som assistent og som pedagogisk leder. Hun har bachelorgrad fra lærerhøgskolen i historie og hun har videreutdannet seg i småbarns pedagogikk og barnehagepedagogikk.

Informant 2 er barnehagelærer på en småbarnsavdeling i en kommunal barnehage. Hun ble utdannet førskolelærer i 2011. Hun har jobbet i barnehage i 8 år. Har videreutdanning i veiledning.

3.2 Det kvalitative intervjuet

Før jeg gikk ut i barnehagene for å intervjuer så utformet jeg en intervjuguide med spørsmål jeg ønsket svar på (se vedlegg 2). Intervjuguiden ble brukt som en mal for å komme gjennom intervjuene mine. Det å ha laget ferdig en intervjuguide på forhånd førte til at jeg stilte forberedt både faglig og mentalt. Jeg valgte å sende intervjuguiden til informantene på forhånd, dette valgte jeg å gjøre fordi jeg ønsket at informantene skulle være mest mulig forberedt. Da fikk informantene mulighet til å tenke over hvorfor de har valgt å gjøre tilvenningen på akkurat den måten. De fleste rutiner blir innlært og man tenker gjerne ikke over hvorfor man gjør det på akkurat denne måten. Begge intervjuene ble gjennomført over en tidsperiode på en uke og intervjuene ble utført på informantenes arbeidsplass.

Mitt aller første spørsmål under intervjuene var om informantene hadde noen spørsmål knyttet til intervjuguiden. Dette valgte jeg å gjøre for å forsikre meg om at informantene har forstått informasjonen. Jeg sendte e-post til begge informantene der jeg skrev litt om hva bacheloren min skulle handle om og at jeg lurte på om dem hadde lyst til å stille til intervju. Kort tid etter fikk jeg positivt svar fra begge at de ønsket å være med. Her gikk jeg videre å spurte hvilke dager som passet for dem. Etter å ha laget en avtale med begge informantene så sendte jeg samtykkeskjema og intervjuguiden på mail til dem. Da jeg møtte opp i de to ulike barnehagene så hadde jeg tatt med meg samtykkeskjema slik at jeg fikk en skriftlig signatur.

Jeg valgte å ha fokus på åpne spørsmål, som vil si at det ikke er spørsmål som informanten kan svare ja eller nei på. Jeg valgte å ha fokus på å starte spørsmålene med hva, hvordan og hvilke. Jeg hadde med noen lukkede spørsmål, altså spørsmål man kan svare ja eller nei på, da var jeg oppmerksom på å følge opp med et oppfølgingsspørsmål.

Når det gjelder selve intervjuene så valgte jeg å bruke lydopptak ved hjelp av en diktafon. Fordelen med å bruke lydopptak er at jeg som forsker kan ha fullt fokus på det informanten sier. Dette førte til en naturlig samtalekontakt (Jacobsen, 2003, s. 75). Ved å ta i bruk lydopptak som hjelpemiddel hadde jeg frie hender til å følge med på informantene å notere meg stikkord om ansiktsuttrykk og kroppsspråket til informantene (Dalland, 2017, s.86).

I etterkant av intervjuene transkriberte jeg samtalene. Da skrev jeg ned alt som ble sagt ord for ord. Dette tok tid, men det ga meg en mulighet til å oppleve samtalene på nytt igjen (Dalland, 2017, s.88). Transkriberingene ble gjort rett etter hvert intervju. Dette valgte jeg å gjøre for å sørge for at jeg ikke skulle glemme noe. Deretter tok jeg utgangspunkt i intervjuguiden min og valgte ut temaer jeg ville skrive om i oppgaven (Dalen, 2011, s. 69).

3.3 Feilkilder og kildekritikk

En feilkilde jeg oppdaget etter intervjuene var at informantene burde fått enda bedre tid til å se over spørsmålene på intervjuguiden. Det er mye å gjøre i barnehagehverdagen så hadde vært greit å få den sånn 1,5 til 2 uker før selve intervjuet. Dermed kunne de ha forberedt seg enda bedre på spørsmålene og gitt litt mer utdypende svar. Jeg fikk høre fra begge informantene at de var fornøyd med at jeg sendte intervjuguiden på forhånd slik at de fikk mulighet til å gå igjennom spørsmålene og diskutere dem med de andre ansatte på avdelingen.

Under et av intervjuene så hadde vi en god flyt på samtalen, men midt i intervjuet så ble vi avbrutt. En vikar i barnehagen åpnet døren og tittet inn på oss før hun beklaget seg og lukket døren etter seg. Samtalen vår ble brutt og vi måtte hente oss inn igjen. Da kan det ha hendt at det som informantene egentlig skulle si ble glemt.

3.5 Etiske hensyn

I forkant av intervjuene laget jeg et samtykkeerklæringsskjema (Se vedlegg 1) til informantene. Det er lurt å få tilbake et informert samtykke slik at man kan sikre at informantene har fått den informasjonen de skal ha og at de selv velger å være med på dette frivillig (Jacobsen, 2003, s.18). I samtykkeerklæringsskjema skrev jeg blant annet at alt vil bli anonymisert og vil ikke kunne spores tilbake til dem. Det ble også skrevet at jeg ønsket å bruke lydopptak og at opptakene blir slettet etter transkribering. Ingen av informantene hadde noe problem med at jeg brukte lydopptaker. Før vi begynte selve intervjuet så ga jeg dem et samtykkeerklæringsskjema og spurte om det var noe de lurte på angående dette. Da fikk jeg til svar at alt så bra ut. Så forsikret jeg dem om at alt vil være anonymt og at alt blir transkribert når jeg er ferdig med det. Det er viktig å gi informasjon i begynnelsen der du bekrefter at du skal ivareta intervjupersonens anonymitet (Dalland, 2017, s.77). Jeg synes det er viktig at informantene skal føle seg respektert, og at utsagnene deres blir lagt frem på en god måte.

4. Resultater

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere mine resultater. Jeg har valgt å dele svarene inn i de samme kategoriene som jeg bruker i teoridelen min, dette vil si tilknytning, tilvenning, primærkontakt og foreldresamarbeid. Dette gjør jeg fordi det skal være lettere å strukturere svarene i henhold til problemstillingen min. Det har vært vanskelig å dele tilvenning inn i disse kategoriene. Grunnen til dette er fordi alle begrepene henger sammen og utfyller hverandre. Noen stender kan det derfor bli litt gjentakelser. Jeg bestemte meg for at det er lettest for dere lesere hvis jeg deler tilvenning opp i fire kategorier og bruker disse kategoriene gjennom hele oppgaven.

Intervjupersonene vil betegnes som informant 1 og informant 2 for å sikre deres anonymitet.

4.1 Tilknytning

«Hva legger du i begrepet tilknytning?»

”Tilknytning er en del av tilvenningen. Det handler om å få positiv kontakt med en voksen og selvfølgelig de andre barna som er på avdelingen” (1).

Den første perioden i barnets liv så klarer det som regel å knytte seg til en 5-6 voksne og da har det allerede knyttet seg til foreldre og besteforeldre så da er det greit at det nye barnet ikke får for mange voksne på en gang. Informant 1 fortalte videre at de har et skriv om tilknytning og de bruker trygghetssirkelen aktivt. Tenker at en trygg tilknytning handler om mer enn å holde barnet tett inntil seg og kose og trøste.

”Tilknytning handler om å forklare til barnet at du er her for det” (1).

Du må forklare barnet at jeg skal passe på deg og jeg kommer alltid til å være i nærheten. Informant 1 fortalte videre at barna skal ha en trygg base i nærheten mens de selv utforsker i verden.

”Tilknytning det er et følelsesmessig bånd mellom to personer, som gjør at det skaper trygghet for den andre ” (2).

«Hvilke faktorer anser du som viktig for at barnet skal få en trygg tilknytning?»

Informant 1 legger vekt på at foreldrene må være trygge.

”Hvis foreldrene ikke er trygg på de ansatte så vil barn ned i 10-11 måneder klare å plukke det opp ” (1).

Det er viktig at man forklarer til foreldrene at selv om de er engstelig og synes at dette er tøft, så må de skjule dette for barnet. Foreldrene sin utrygghet smitter over på barnet. Dette er en faktor som informant 1 jobber mye med. Videre synes informant 1 at det er viktig at de eldre barna på avdelingen er forberedt på at det skal komme nye unger på avdelingen. Dette kan bidra til at de får en positiv opplevelse. Det er større sannsynlighet for at to-tre åringene ønsker å være med og hjelpe til når de er forberedt på hva som skal skje. Informant 1 legger vekt på at det er viktig at de voksne har tid. De må ha tid til å få en god tilknytning til barnet som de er primærkontakt for.

”Barna skal være hovedfokuset til de voksne og alle andre rutiner og møter settes til side ”

(1).

Informant 2 legger vekt på at den voksne er en trygg person. Barna bør møte en forutsigbar voksen. Dette vil si at det må være samsvar mellom det den voksne uttrykker til barnet og det den voksne viser med kroppsspråket sitt.

” De voksne må gi barna trygghet og gi en bekreftelse på at de ikke skal forlate dem ” (2).

Når barna har en reaksjon så skal de være forberedt på hva som møter dem. Barna skal være trygg på at de møter den samme voksne og at den voksne alltid er der for dem.

«Hvordan jobber avdelingen din med tilknytning?»

Informant 1 startet med å fortelle at på deres avdeling så jobber de ut ifra trygghetssirkelen. Den gir en trygghet på at hele personalet jobber likt og at alle tenker likt om tilknytning. Videre fortalte informant 1 at de jevnlig tar opp tilknytning på avdelingsmøter slik at alle er forberedt på hvordan avdelingen skal ha det og hvordan de ønsker å ha det i tilvenningsperioden. Dette er noe som kan variere fra år til år.

” Noen tilvenningsperioder kan være ganske tøffe og man må ta imot mange barn om gangen, mens andre perioder kan være enklere og man trenger gjerne å bare ta imot 5 stykker ” (1).

Noen barn lager gjerne mye lyd, mens andre barn er rolige og stille. Dette er forskjellig fra år til år. Informant 1 legger vekt på å se barnet sitt behov.

Informant 2 fortalte at de jobber med å være en trygg voksen. Deres avdeling ønsker å være en trygg voksen som viser omsorg for barnet og som barnet har lyst å komme til. Er du nødt til å forlate avdelingen så er det viktig at du gir uttrykk til barna at du kommer tilbake igjen. Selv om barnet gjerne ikke forstår hva du sier, så er det godt å bekrefte det. En annen måte å jobbe med tilknytning på det er å være til stede for barna og hjelpe dem til å tørre å ta nye utfordringer.

” Den voksne må være i nærheten og gi barna en støttende hånd om det er behov for det ” (2).

Her er det viktig at den voksne er nede på gulvet sammen med barna og at det prøver å være mest mulig i barnas høyde.

4.2 Tilvenning

«Hva legger dere i begrepet tilvenning?»

” Tilvenning handler om å bli trygg i en ny setting ” (1&2).

Videre mente dem også at begrepet tilvenning handler om å venne barnet til en ny tilværelse i barnehagen, uten foreldrene med sin side hele dagen.

Informant 1 fortalte at barna skal jobbes inn i rutiner.

” Det er tøft for barna å plutselig komme inn i en institusjon og ha nye folk, leker og rom rundt seg ” (1).

Informant 1 sa videre at tilknytning er en del av tilvenningen. Det handler om å vende barna til en ny tilværelse.

” Tilvenning det er en periode der barnet blir kjent med avdelingen og de voksne ” (2).

Informant 2 fortalte videre at de må få tid til å føle seg trygg i en helt ny setting.

«Hvordan foregår en tilvenningsperiode her hos dere? Antall dager, hjemmebesøk, inkludering av foreldre, osv.»

Informant 1 svarte at hos dem så begynner tilvenningsperioden allerede våren før de begynner. Starter alltid med et foreldremøte for nye foreldre. På dette foreldremøte så forteller de om barnehagen og foreldrene får møte de ansatte på avdelingen. Siste ukene i juni så har de besøksdager hver uke. Foreldre som ønsker å benytte seg av dette kan ta med ungen på dagtid og komme å være i barnehagen et par timer. Informant 1 forklarte at de har valgt å gjøre det slik for å gjøre barna og foreldrene trygge og gi dem et kjennskap til barnehagen før de begynner for fullt. Selve tilvenningsperioden den begynner som regel i August. Er tilfeldig hvem som begynner først og sist. Dette avhenger av foreldrene og når de må tilbake på jobb. Informant 1 fortalte at de ikke har noe oppskrift på hvordan en tilvenningsperiode skal foregå.

” Barn er forskjellig og de ønsker å tilpasse tilvenningsperioden til hvert enkelt barn ” (1).

Noen barn er klar til å være alene i barnehagen etter et par dager, mens andre trenger med tid på å bli trygg. Dette er individuelt. Informant 1 fortalte til slutt av de ikke har noe hjemmebesøk eller noe sånt.

” Vi setter av en uke, men det er forskjellig fra barn til barn når de er klar ” (2).

Noen barn er klar etter dag en, mens noen barn ikke er klar etter flere måneder. Informant 2 forklarte at de prøver å passe på at det er mest mulig nært og stabilt for barna. I tilvenningsperioden så sørger de for at det er de samme voksne hele tiden. Barna skal få møte barnehagen i en rolig setting. Foreldre og barna skal ha mulighet til å utforske avdelingen på egenhånd.

«Hvor lenge mener dere at en tilvenningsperiode burde vare?»

” Jo lengre tilvenningsperioden er, jo lettere ser man at det går ” (1).

De fleste foreldre har som regel bare tre dager før de må tilbake på jobb. De ansatte må sørge for et godt samarbeid med foreldrene og gjøre det beste ut av de dagene de har tilgjengelig. Informant 1 forklarte at de prøver å forklare foreldrene at kortere dager og aktive foreldre som er på avdelingen i begynnelsen er viktig.

” Sett barn som blir kastet for tidlig inn i barnehagehverdagen og ender opp med å bli utrygge og avhengig av primærkontakten ” (1).

Informant 1 fortalte at deres avdeling er opptatt av at tilvenningsperioden skal foregå i barnets tempo. Det er vanskelig å gi et konkret svar på hvor lenge en tilvenningsperiode burde vare. Dette er individuelt og man må se an barnet og deres behov.

” Tilvenningsperioden bør vare så lenge et barn trenger det ” (2).

Informant 2 forteller at man ikke bør sette en frist for når barnet skal være klart, noen barn trenger mere tid enn andre. Det er viktig at personalet tar hensyn til foreldrene og hvor lenge de kan være vekke fra jobben.

” Viktig å begynne tilvenningen mens foreldrene fortsatt er i permisjon ” (2).

Har foreldrene permisjon så har de mulighet til å ta seg den tiden barnet faktisk trenger.

«Føler du at barna som begynner i barnehagen opplever mye stress rundt tilvenningsprosessen?»

” Om barnet opplever mye stress varierer fra barn til barn ” (1).

De første barna som begynner er ganske heldig. Når de kommer til barnehagen så er det gjerne bare tre-fire barn som har vært der fra året før som skal fortsette på avdelingen som de har rundt seg i tilvenningsperioden. Informant 1 forklarte at de pleier å ha det sånn at det er to barn som begynner i uken. Informant 1 fortalte at de prøver å skåne barna for mye støy. Dette gjør de med å fordele barna på flere rom og prøve å gjøre hverdagen deres så enkel som mulig.

” Ja, veldig mange barn opplever stress rundt tilvenningsperioden ” (2).

Det er mange nye lyder, fremmede barn som kjemper om samme oppmerksomhet og det er nye voksne. Barna vet ikke om foreldrene kommer tilbake igjen og de vet gjerne ikke om den nye voksne kommer tilbake igjen når de går fra avdelingen. Plutselig skal alt vurderes. Dette er en stressende hverdag for de små, hvert fall med tanke på at de ikke forstår hva som faktisk skjer.

4.3 Primærkontakt

«Har dere en primærkontakt barnet og foreldrene hovedsakelig forholder seg til den første perioden i barnehagen? Hvorfor/hvorfor ikke?»

Informant 1 fortalte at de har primærkontakt for barna. På avdelingen er de fire voksne. De har valgt å gjøre det slik at tre av dem pleier å være primærkontakter. Den siste voksen den får ansvar for de barna som allerede har vært på avdelingen ett år. Grunnen til at de har valgt å gjøre det slik det er fordi at da kan primærkontaktene bare ta hensyn til de nye barna, så slipper de å ta hensyn til barna som allerede har gått på avdelingen. Informant 1 fortalte at de synes at denne metoden fungerer veldig greit.

” Foreldrene er fornøyd med det å ha en primærkontakt for barna deres ” (2).

Før barna begynner i barnehagen og før de begynner med besøksdager så får alle barn og foreldre et brev fra barnehagen der de får litt informasjon om barnehagen og de får et lite bilde med litt informasjon om hvem som skal være primærkontakt for deres barn. Informant 1 forklarte at det er greit for foreldrene å ha et ansikt som de kan se for seg før de møter oss.

Informant 2 fortalte at de pleier å ha en voksen som barna forholder seg til som er primærkontakten deres og som tar dem imot.

” Barna skal selv få velge hvem de ønsker å ha som sin primærkontakt ” (2).

«Hvordan plukker dere ut hvem som skal være primærkontakter?»

Informant 1 fortalte at de plukker ut ganske tilfeldig og fordeler barna mellom tre ansatte på avdelingen.

” Har det seg slik at noen får veldig god kontakt på besøksdagene så bytter man gjerne seg imellom” (1).

Informant 1 forklarte at de ofte får en del søsken, så da pleier de å gjøre det slik at den som var primærkontakt for broren eller søsteren til barnet også blir primærkontakt til det nye barnet når det begynner. Den voksne har da allerede god kontakt med foreldrene og kjenner gjerne til det nye barnet fra før av når det har vært med å hente eller levere søsknene sine.

Informant 2 fortalte at de gjerne setter opp en som står som primærkontakt på papiret, så ser man an barnet og foreldre. Det har seg ofte slik at hvis foreldrene har kjennskap til en voksen fra før så er de mer trygg på denne personen. Dette kan føre til at foreldrene går automatisk til den voksne de kjenner, selv om det er en annen ansatt som er primærkontakt for deres barn. Dette kan være med på å skape en utrygghet hos barnet.

” Opptatt av at barna og foreldrene skal få velge primærkontakt selv” (2).

Det er ganske dumt hvis primærkontakten er en som barnet ikke takler å være i nærheten av. Så her er det viktig at de voksne er fleksible og tar hensyn til barnet sitt behov.

4.4 Foreldresamarbeid

«Hva er dine erfaringer med foreldresamarbeid i tilvenningsperioden?»

Informant 1 fortalte at hun har mange erfaringer med foreldresamarbeid i tilvenningsperioden.

” Noen foreldre har lyst til å bruke mange dager i barnehagen, mens andre foreldre vil tilbake på jobb så fort som mulig ” (1).

Som regel så går foreldresamarbeidet greit for seg. Informant 1 forklarte at hun synes det er positivt med det foreldremøte som er på våren for da blir det forklart hvor viktig tilvenningsperioden er. Foreldrene får en innsikt i hva deres rolle er og hva som forventes av dem.

Informant 2 fortalte at hun har som oftest veldig gode erfaringer med foreldresamarbeid i tilvenningsperioden.

” Det viktigste er å få til en god dialog med foreldrene ” (2).

Informant 2 forklarte at det er viktig å gi foreldrene en bekreftelse på hvordan det går. Det er viktig at foreldrene tørr å åpne seg om det som er viktig for dem, slik at den voksne kan bli kjent med barnet deres.

«Er foreldrene tilstede på avdelingen under tilvenningsperioden?»

Informant 1 fortalte at de fleste foreldrene er tilstede på avdelingen. I begynnelsen er foreldrene ofte på gulvet og leker sammen med barnet. Etter en stund så trekker foreldrene seg opp i sofaen. Man ser ganske tydelig når barnet begynner å få blikkontakt med primærkontakten. Når barnet strekker seg og henvender seg til primærkontakten istedenfor foreldrene, så er dette et tegn på at barnet begynner å bli trygg. Foreldrene kan da trekke seg enda lengre unna å gå en tur på kjøkkenet. Det er viktig at foreldrene forklarer til barnet at de kommer snart tilbake igjen.

”Det er lurt å ta små skritt om gangen og føle seg frem på barnet om de synes at det er greit at foreldrene går. Foreldrene må alltid være i umiddelbar nærhet ” (1).

Informant 2 fortalte at de pleier å ha det slik at første dagen så er barnet mye med foreldrene. Da skal foreldrene være til stedet på avdelingen hele tiden. Dag to begynner barnet gjerne å bli litt tryggere så da kan foreldrene være vekke en liten stund. Dag tre prøver man gjerne at foreldrene er vekke i en lengre periode. Dette er forskjellig fra barn til barn.

”En av de første dagene bør man skifte bleie på barnet sammen med foreldrene. Dette fører til at det blir en tryggere setting for barnet ” (2).

5. Drøfting

I denne delen av oppgaven skal jeg drøfte funnene jeg har gjort meg gjennom innsamling av resultatene opp mot relevant teori. Hensikten med denne bacheloroppgaven var å få mer kunnskap og en forståelse om temaet tilvenning i barnehagen. Jeg kommer til å drøfte rundt min egen problemstilling: ”Hvordan kan personalet i barnehagen, legge til rette for at de yngste barna (1-3 år) får en best mulig start i barnehagen?”.

Jeg har valgt å dele drøftingen min inn i de fire kategoriene som jeg har tatt for meg gjennom hele oppgaven, det vil si tilknytning, tilvenning, primærkontakt og foreldresamarbeid.

5.1 Tilknytning

Informant 2 fortalte at tilknytning det er et følelsesmessig bånd mellom to personer, som gjør at det skaper en trygghet for den andre. Informantene sa begge at tilknytning det er en del av tilvenningen. Vi må se disse to begrepene i en sammenheng. Små barn har et begrenset antall tilknytningspersoner. Vanligvis dreier det seg om tre- fem personer totalt (Broberg et al., 2014, s.170). Informant 1 kom inn på dette og fortalte at 1 åringer klarer som regel å knytte seg til fem- seks voksne i den alderen. De fleste barn har allerede knyttet seg til foreldre og besteforeldre, så da er det greit at det nye barnet ikke får for mange voksne på en gang. Personalet i barnehagen må være fysisk og følelsesmessig til stede for barna (Broberg et al., 2014, s.170). Personalet skal være med på å gi barna gode erfaringer og støtte dem ved behov. Barna trenger bekreftelse på at de kan gå og leke og når de får behov for følelsesmessig påfyll så står den voksne klar til å ta dem imot.

Informant 1 fortalte at de jobbet ut ifra trygghetssirkelen (Circle of Security). Avdelingen tenker at en trygg tilknytning handler ikke bare om å holde barnet tett inntil seg, kose og trøste. Det handler om å forklare til barnet at jeg er her og jeg skal passe på deg. Du må forsikre barnet om at du alltid er i nærheten. De skal ha en trygg base i nærheten mens de selv utforsker verden. Teorien underbygger dette på en god måte. Det gir barnet en trygghet å vite at de har en trygg base og at de kan vende seg til den voksne om omverdenen rundt blir for skremmende å utforske på egenhånd (Brandtzæg et al., 2013, s.19).

Informant 2 vektlegger viktigheten av en trygg og tilstedeværende voksen i hverdagen som avgjørende for barns tilknytning. Barna har behov for forutsigbare voksne. Barna må få en trygghet på at uansett hva de gjør så møter de den samme personen og at uansett hva som skjer så kommer du tilbake til dem.

Trygg tilknytning kjennetegnes av at barnet søker trøst og tar imot trøst av den voksne og at barnet viser positive følelser sammen med den voksne (Drugli, 2017, s. 52). Informant 1 og 2 fortalte at det er viktig å skape en trygg tilknytning rundt barnet. Har barnet en trygg tilknytning så er det lettere å bli kjent med andre barn og voksne og enklere å komme inn i miljøet som er i barnehagen.

Utrygg tilknytning kjennetegnes ved at barnet ikke søker trøst og ikke vil ta imot trøst fra den voksne (Drugli, 2017, s. 170). Informant 1 og informant 2 fortalte at de er opptatt av at barna skal få velge primærkontakt selv. Begge barnehagene setter opp en som er primærkontakt før barnet begynner i barnehagen. Viser det seg slik at barnet ikke søker til denne voksne og heller søker trøst hos en annen voksen så er det viktig at barnet skal få gå til den voksne. Det viktigste er at man ser barnet sitt behov og dermed lar den andre voksne overta tilvenningen for barnet.

5.2 Tilvenning

Begge informantene i undersøkelsen min fortalte at tilvenning det handler først og fremst om å venne seg til en ny tilværelse og skape trygghet. En annen stor og viktig del av tilvenningen er å bli kjent med det nye stedet, hvilke rutiner som er der og bli kjent med de andre barna og voksne som er der. Dette kan støttes opp gjennom teorien som hevder at en god og trygg tilvenning er viktig for at barna skal kunne sette tilknytningssystemet i et slags hvilemodus i den perioden hvor foreldrene er borte og barnet er i barnehagen (Broberg et al., 2014, s. 131). Når det kommer til antall dager en tilvenningsperiode burde vare så svarte begge informantene at det er vanskelig å sitte en frist. Både informant 1 og informant 2 var enig i at tilvenningsperioden bør vare så lenge barnet trenger det. Mange små barn trenger mer enn tre dager for å kunne bli godt nok kjent med de barnehageansatte og denne prosessen må være individuell for hvert enkelt barn (Broberg et al., 2014, s. 134). Noen barn trenger bare tre dager før de er klar, mens andre barn trenger mer tid. Det skal gå i barnets tempo, men man må også ta hensyn til foreldrene og at de må tilbake på jobb. Det er viktig å informere foreldrene om hvor viktig tilvenningsperioden er og hvor viktig det er at de er mye på avdelingen i begynnelsen. Det er vanskelig å si hvor lenge en tilvenningsperiode burde vare, for det er veldig individuelt.

5.3 Primærkontakt

Over tid så kan en primærkontakt utvikle seg til en tilknytningsperson for barnet, men dette er ikke noe man skal ta for gitt (Abrahamsen, 2015, s. 156). Informant 2 fortalte at de bruker alltid de samme voksne gjennom hele tilvenningsperioden. Det gjør dem for å sørge for mest mulig nærhet og stabilitet hos barna. Dette kan støttes opp gjennom teorien som hevder at barn trenger stabilitet og kontinuitet i sine relasjoner til andre, dette gjelder både voksne og barn. Ustabilitet i personalet med mange nye vikarer representerer en klar risikofaktor for de yngste (Abrahamsen, 2015, s.156). Det å ha en primærkontakt vil gradvis og individuelt sørge for en tilpasset tilvenningsprosess for ett- og toåringene. I de fleste tilfeller vil dette føre til at ett- og toåringene får en god oppstart i barnehagen (Abrahamsen, 2015, s.156). Det er betryggende og godt å ha en voksen i barnehagen som kjenner barnet litt bedre enn det de andre voksne i barnehagen gjør. Det gir barna en trygghet å ha en spesifikk voksen som kjenner godt til dem og deres individuelle behov. Et trygt tilknytningsforhold bugner i den emosjonelle atmosfæren som skapes mellom det enkelte barnet og primærkontakten. Her er den voksnes emosjonelle stabilitet og pålitelighet viktig (Abrahamsen, 2015, s.157).

De aller fleste barnehager bruker ordningen med primærkontakt. Det har seg faktisk slik at ikke alle barnehager ønsker å ha en ordning med primærkontakt. Dette er det ulike grunner for. Det kan blant annet være fordi at ”den emosjonell forpliktelsen ved å være primærkontakt oppleves kanskje for stor, kontinuiteten for krevende og ansvaret for tungt ” (Abrahamsen, 2015, s.157). Ut ifra dette er det altså noen barnehager som synes at det er bedre å dele ansvaret mellom alle de ansatte på avdelingen og dermed ha en ordning der de sørger for at alle blir kjent med alle. Et annet argument er at når du er primærkontakt for noen barn så har du et spesielt ansvar for disse barna på avdelingen, og dermed kan enkelte føle at de ikke får sett de andre barna på avdelingen (Abrahamsen, 2015, s.157).

Et motspørsmål til dette blir da om det er mulig at den enkelte i personalet kan ta samtlige barns perspektiv på en akseptabel måte slik at de yngste barna på avdelingen kan få ivaretatt sitt individuelle relasjonsbehov (Abrahamsen, 2015, s.157). Dette støtter informant 1 og 2 seg på. På avdelingen til informant 1 har de løst det slik at tre av de ansatte er primærkontakter, mens den siste ansatte får ansvar for de barna som allerede har gått ett år i barnehagen. De har valgt å gjøre det slik fordi de ønsker å ha fullt fokus på barna som de er primærkontakt for, så når tilvenningsperioden er over så går de tilbake til å ha fullt fokus på alle barna på avdelingen. På avdelingen til informant 2 har de godt samarbeid med de andre avdelingene. De planlegger møtedager og de får hjelp med de gamle barna slik at deres avdeling får god tid til de nye barna.

5.4 Foreldresamarbeid

Man kan si at overgangen til barnehagen begynner i hjemmet (Broberg et al., 2014, s. 152). Ting som skjer hjemme før de skal gå i barnehagen påvirker både foreldrene og barnet. «Barn «leveres» ikke i barnehagen, de overleveres fra foreldrenes omsorg (den primære tilknytningspersonen) til pedagogens omsorg». (Broberg et al., 2014, s.154). Pedagogen må vise til barnet at det er tilgjengelig slik at barnet kan føle seg trygt nok til å engasjere seg i lek og læring i barnehagen. En trygg tilknytning kjennetegnes av de voksnes evne til å trøste barnet og barnets evne til å ta imot trøsten slik at de kan få engasjere seg i utviklende lek (Broberg et al., 2014, s.154). I barnehagen så har ikke foreldrene mulighet til å være den som står for tryggheten, ettersom de skal på jobb. Primærkontakten og andre ansatte i barnehagen er de som må fylle trygghetsbehovet til barnet. Den første tiden i barnehagen så er det viktig at barnet og foreldrene blir tatt imot av en ansatt som barnet føler seg trygg på. Når barn og foreldre kommer om morgenen, bør den ansatte og foreldrene prøve å sette av litt tid til å utveksle noen få ord om hvordan det går og om det er noe spesielt som avdelingen bør kjenne til. Barn er forskjellig og reagerer dermed forskjellig på avskjeden i barnehagen (Broberg et al., 2014, s.156). Informant 1 fortalte at det er viktig at når foreldrene sier ha det til barnet så må dem gå, ellers så kan barnet bli usikker. Det som foreldrene sier til barnet, det må skje. Broberg, Hagström og Broberg (2014, s. 157) hevder at barn og forelder bør si tydelig «ha det» til hverandre. Det bør være en tydelig overlevering mellom forelder og pedagoger. Informant 2 fortalte at det er viktig at personalet har en god dialog med foreldrene og at personalet gir en bekreftelse på hvordan det går. Hun fortalte videre at trygge foreldre fører til trygge barn. Det å la barna få vinke til foreldrene fra et spesielt sted på avdelingen kan gjøre avskjeden lettere for barn og foreldre (Broberg et al., 2014, s.157).

5.5 Oppsummering

Rammeplanen av 1996 sier dette om utviklingen av trygghet og tilhørighet ved oppstart i barnehagen:

Det enkelte barn trenger i denne tiden særlig mye voksenkontakt og at det i en større personalgruppe får knyttet seg til en bestemt voksen. Denne voksne, primærkontakten, er til stede når barnet kommer og tar imot barn og foreldre. Hun/han har ansvaret for at barnet følges tett opp daglig i tilvenningsperioden og at overgangen fra hjemmet til barnehagen ikke oppleves som et brudd, men som en utvidelse av mulighetene for kontakt og nye erfaringer (Barne- og familiedepartementet, 1996, s.46) referert i Abrahamsen, 2015, s.160-161).

Når barnet begynner i barnehagen skal barnehagen i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 33).

I den første og siste versjonen av rammeplanen er de ganske spesifikke når det gjelder tilvenning i barnehagen og hvor stor betydning tilknytning har for de yngste barna. Sånn har det ikke alltid vært. Rammeplanen for 2006 og 2011 var ganske vage og nevnte ikke tilvenningsperioden i barnehagen i det hele tatt. Det er bra at de har valgt å være mer spesifikke og ha et fokus på tilvenning i 2017 versjonen. Vi har fortsatt en lang vei å gå, men dette viser hvert fall at vi er på riktig vei.

6. Avslutning

I denne oppgaven har jeg tatt for meg problemstillingen: ”Hvordan kan personalet i barnehagen, legge til rette for at de yngste barna (1-3 år) får en best mulig start i barnehagen?”. Gjennom samtaler med en pedagogisk leder og en barnehagelærer har jeg fått god innsikt i hvordan deres avdeling jobber med tilvenningsprosessen og deres tanker rundt tilknytning, tilvenning, primærkontakt og foreldresamarbeid.

Jeg har gjennom kvalitative intervjuer med en informant i privat barnehage og en i kommunal barnehage fått en pekepinn på hva de tenker er viktig når det kommer til tilvenning og hvordan de legger til rette for dette. Det finnes ingen fasit på hvordan en god tilvenningsperiode bør være. Det som passer for et barn, passer gjerne ikke for det neste barnet. Barn er forskjellige og har behov for ulik tilvenning for å få en best mulig start i barnehagen. Man bør ikke sette noen begrensninger på antall dager tilvenningen skal vare. Dette må sees an på barnet og på hvor lenge foreldrene har mulighet til å være i barnehagen. Man må gjøre mest mulig ut av de dagene foreldrene har tilgjengelig.

Jeg har drøftet relevant teori og sett den i sammenheng med resultatene mine. Ut ifra dette har jeg sett at for å få en trygg og god tilvenningsprosess i barnehagen er det viktig å etablere et godt samarbeid med foreldrene til barnet. Tilvenningsperioden i dag pleier som regel å vare tre dager, da er barnet og foreldrene sammen i barnehagen. Informantene er tydelig på at respekt og trygghet til foreldrene er viktig i tilvenningsperioden. Både foreldre og primærkontakt legger arbeid i å fremme trygghet hos barnet. Som et resultat av denne oppgaven sitter jeg igjen med mange gode erfaringer og en del ny kunnskap som jeg kommer til å ta med meg videre når jeg selv skal ut i arbeidslivet.

7. Litteraturliste

- Abrahamsen, G. (2015). *Tilknytningsbaserte barnehager*. Oslo: universitetsforlaget.
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S., & Øiestad, G. (2013). *Se barnet innenfra: Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Broberg, M., Hagström, B. & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen: Hva betyr trygghet for lek og læring?* Oslo: Cappelen Damm AS.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving for studenter (6. utg. ed.)*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Drugli, M. (2017). *Liten i barnehagen (3. utg. ed.)*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Jacobsen, D. I. (2003). *Forståelse, beskrivelse og forklaring: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode for helse- og sosialfagene*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Psykologforeningen. (2018, 16 april). *Hva er tilknytning?* Hentet fra <https://www.psykologforeningen.no/publikum/videoer/videoer-om-livsutfordringer/hva-er-tilknytning2>
- Rammeplan for barnehagen (1996). *Rammeplan for barnehagens innhold*. Q-0917-B Oslo: Barne- og familiedepartementet.
- Statistisk Sentralbyrå. (2018). *Barnehager, 2018, endelige tall*. Hentet fra <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/barnehager>
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

8. Vedlegg

8.1 Samtykkeerklæring for intervju til bacheloroppgave

Jeg er 3. års student ved barnehagelærerutdanningen på Høgskolen på Vestlandet, avdeling Bergen. I vår skal jeg skrive bacheloroppgave om tilvenning i barnehagen. I forbindelse med denne oppgaven ønsker jeg å intervju to barnehagelærere/ pedagogiske ledere i to ulike barnehager som arbeider på småbarnsavdeling. Jeg har laget en intervjuguide med spørsmål jeg kommer til å utlevere på forhånd slik at vedkommende kan forberede seg på spørsmålene som blir stilt.

Jeg vil benytte meg av lydopptak under intervjuet. Dette er for å forsikre meg om at ingen informasjon blir utelatt. I etterkant av intervjuet blir alle svar transkribert, for å lettere kunne bruke det som informasjonskilde i bacheloroppgaven. Jeg ser for meg at intervjuet vil ha en varighet på mellom 30-45 minutter. Alle informanter vil bli anonymisert i bacheloroppgaven, og data vil ikke kunne spores tilbake til intervjuobjektet. Alle data slettes innen prosjektslutt. Om du/dere har noen spørsmål kan jeg kontaktes på mail eller mobil.

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

I forkant av intervjuet vil jeg be deg om å samtykke til deltakelse i mitt bachelorprosjekt, og å undertegne at du har lest og forstått informasjonen over. Jeg har lest og forstått overstående informasjon og samtykker å delta i intervjuet:

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca.21.06.19

Sted og dato

Underskrift

8.2 Intervjuguide

Tilvenningsperioden på småbarnsavdelingen

Tilvenning:

1. Hva legger du i begrepet tilvenning?
2. Hvordan foregår en tilvenningsperiode her hos dere? Antall dager, hjemmebesøk, inkludering av foreldre, osv.
3. Hvor lenge mener du en tilvenningsperiode burde vare?
4. Føler du at barna som begynner i barnehagen opplever mye stress rundt tilvenningsprosessen?
5. Hvilke forberedelser gjøres internt i barnehagen i forkant av tilvenningen med nye barn?
6. Har dere en primærkontakt barnet og foreldrene hovedsakelig forholder seg til den første perioden i barnehagen? Hvorfor/hvorfor ikke?
Hvordan plukker dere ut hvem som skal være primærkontakter?

Tilknytning:

7. Hva legger du i begrepet tilknytning?
8. Hvilke faktorer anser du som viktig for at barnet skal få en trygg tilknytning?
9. Hvordan jobber avdelingen din med tilknytning?

Foreldresamarbeid:

10. Hva er dine erfaringer med foreldresamarbeid i tilvenningsperioden?
11. Er foreldrene tilstede på avdelingen under tilvenningsperioden?
12. Noe du ønsker å tilføye?

Informasjon om informant

13. Utdanning og eventuell videreutdanning
14. Arbeidserfaring